

SportFiskarna

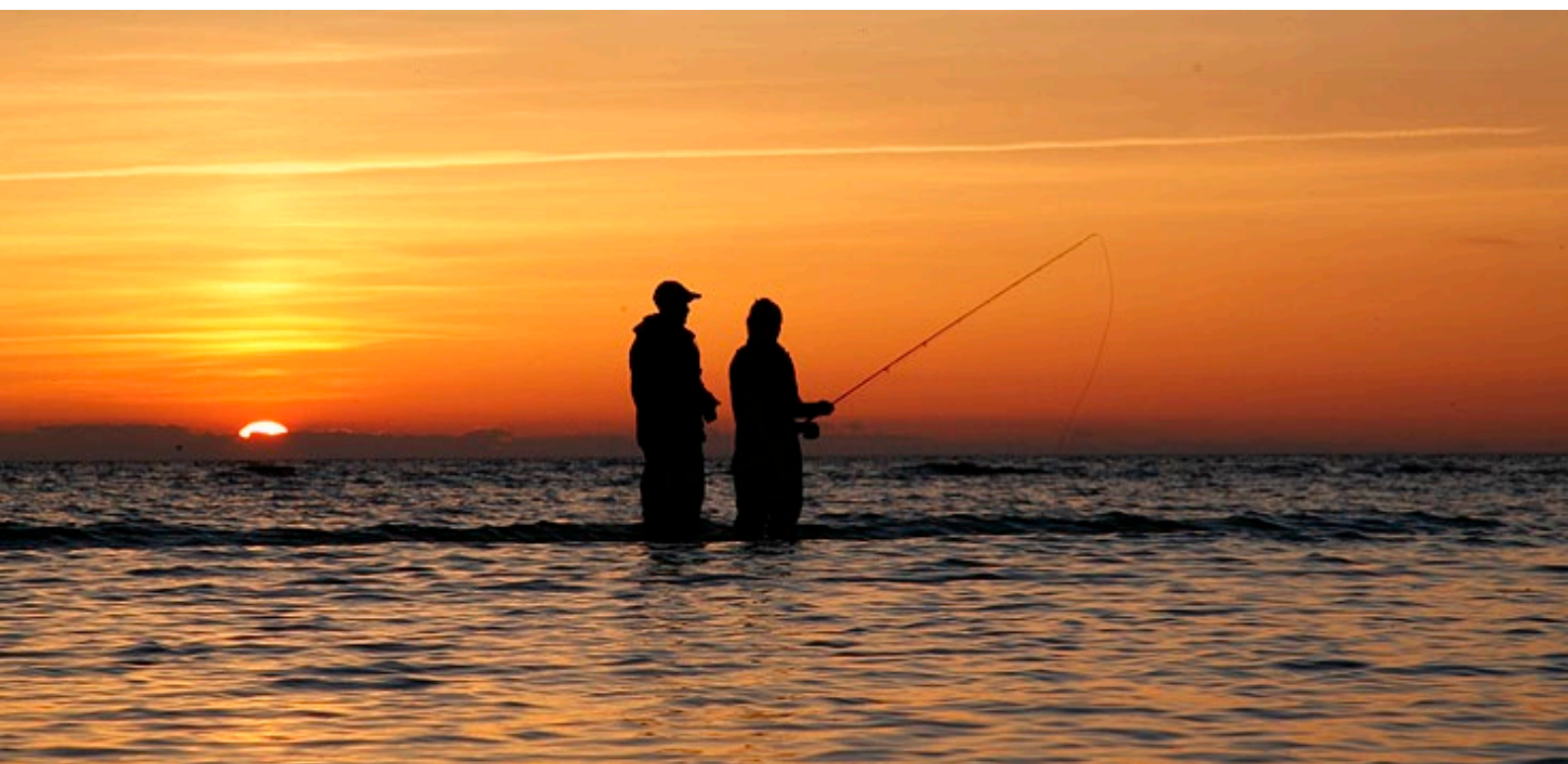
FÖRVALTNING OCH HÅLLBARHET INOM SPORTFISKET

ENKÄTUNDERSÖKNING OM KUNSKAP OCH ATTITYDER BLAND SPORTFISKARNAS MEDLEMMAR

Prof. Patrik Rönnbäck & Dr. Samuel Blyth

Forskningsprogrammet Naturresurser och hållbar utveckling (NRHU)

Uppsala universitet

Sportfiskarna

UPPSALA
UNIVERSITET

Rapportförfattare:

Prof. Patrik Rönnbäck & Dr. Samuel Blyth
Forskningsprogrammet Naturresurser och hållbar utveckling (NRHU)
Uppsala universitet

Granskare: Joel Norlin, Sportfiskarna

Publiceringsdatum: 2025-01-27

INNEHÅLL

Bakgrund	4
1. Demografi.....	5
2. Dina sportfiskeaktiviteter	6
3. Perspektiv på tio övergripande temaområden för framtida utveckling och förvaltning.....	8
4. Engagemang och Informationskällor	10
Fiskeregler	10
Catch-and-release (C&R).....	12
Fisketillsyn	13
Nationell fiskevårdsavgift/fiskelicens	14
5. Diskussion & slutsatser	15

BAKGRUND

Inom ramen för ett samarbete mellan Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund (Sportfiskarna) och Uppsala universitet, så ansvarade forskningsprogrammet NRHU (Naturresurser och hållbar utveckling) för att genomföra en enkätundersökning bland Sportfiskarnas medlemmar. Resultaten från undersökningen redovisas i denna rapport. Arbetet är en del av projektet "Hållbart sportfiske", finansierat av Svenskt Friluftsliv.

Enkätundersökningen fokuserade på framtida utveckling av svenskt sportfiske gällande hållbarhet av förvaltning, och bestod av fyra delar: Demografi; Dina sportfiskeaktiviteter; Perspektiv på tio övergripande temaområden för framtida utveckling och förvaltning; Engagemang och informationskällor.

Enkätverktyget Alchemer användes för att skicka ut enkäten till ett slumpmässigt urval av 3750 personer med huvudmedlemskap i Sportfiskarna. Enkäten skickades ut 2024-05-29 och låg ute i fyra veckor, efter en respektive två veckor gick en påminnelse ut till de medlemmar som inte hade svarat på enkäten. Svarsfrekvensen baseras på 3640 medlemmar eftersom 110 av de slumpmässigt utvalda medlemmarna inte hade fungerande kontaktuppgifter. Antalet enkätsvar var 799 (22 % svarsfrekvens), varav 611 fullständiga enkätsvar (17 %).

1. DEMOGRAFI

Huvuddelen av respondenterna var män (84,6 %, n=517), följt av kvinnor (14,9 %, n=91) och annat kön (0,5 %, n=3). Medelåldern på respondenterna var 53 år (\pm 14 år standardavvikelse). Den högsta utbildningsnivån var högskola/universitet (41 %), yrkesutbildning (20 %), gymnasium (34 %) och grundskola (5 %).

Respondenterna hade geografisk spridning över hela Sverige med flest boende i Stockholms län (Tabell 1, n=611).

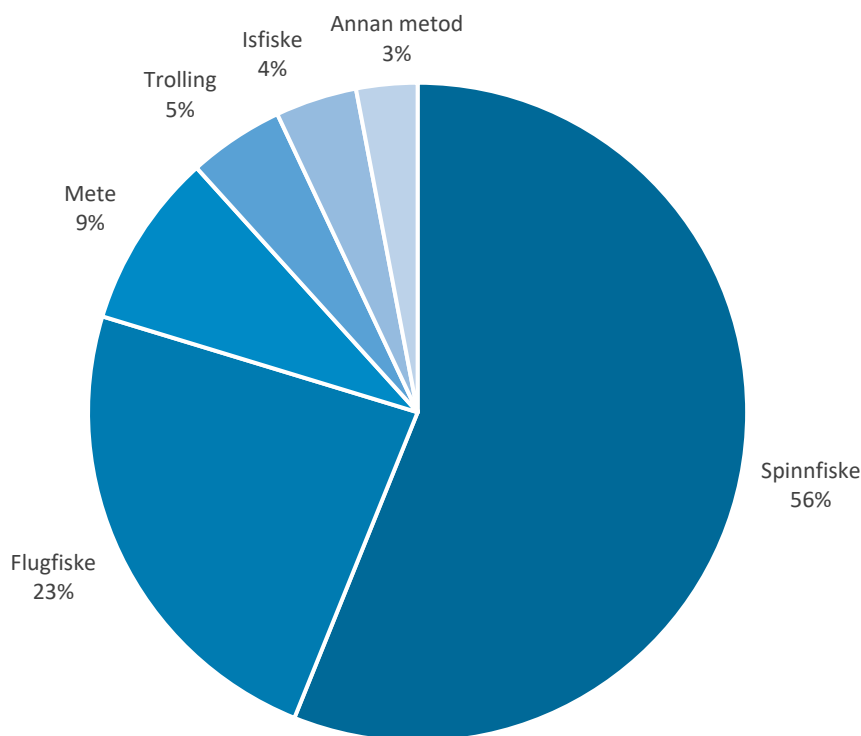
Tabell 1. I vilket län bor du?

Län	Antal respondenter
Blekinge	7 (1,1 %)
Dalarna	32 (5,2 %)
Gotland	5 (0,8 %)
Gävleborg	22 (3,6 %)
Halland	17 (2,8 %)
Jämtland	19 (3,1 %)
Jönköping	15 (2,5 %)
Kalmar	12 (2,0 %)
Kronoberg	11 (1,8 %)
Norrbottn	15 (2,5 %)
Skåne	33 (5,4 %)
Stockholm	169 (27,7 %)
Södermanland	26 (4,3 %)
Uppsala	39 (6,4 %)
Värmland	17 (2,8 %)
Västerbotten	15 (2,5 %)
Västernorrland	13 (2,1 %)
Västmanland	22 (3,6 %)
Västra Götaland	83 (13,6 %)
Örebro	17 (2,8 %)
Östergötland	22 (3,6 %)

2. DINA SPORTFISKEAKTIVITETER

Respondenterna fiskade i genomsnitt 40 dagar per år (± 32 dagar standardavvikelse). Antalet år som respondenterna hade fiskat var i genomsnitt 38 år (± 18 år standardavvikelse). 37 % av respondenterna var medlemmar i en lokal fiskeklubb och 66 % ägde en egen båt (eller kajak) som de fiskade från.

Spinnfiske (56 %) var favoritmetoden för fiske, följt av flugfiske (24 %) och mete (9 %) (Figur 1).

Figur 1. Favoritmetod för fiske (n=745).

Respondenterna fick frågan om i vilka typer av vatten de fiskar mest (prio 1), näst mest (prio 2) och tredje mest (prio 3). Högst ranking fick andra sjöar (dvs undantaget de stora sjöarna), följt av strömmande vatten och Östersjön (Tabell 2).

Tabell 2. I vilka typer av vatten fiskar du mest?

Typ av vatten	Ranking
Andra sjöar	1
Strömmande vatten	2
Östersjön	3
De stora sjöarna*	4
De svenska fjällen	5
Put and take vatten	6
Från isen	7
Västerhavet	8
Utomlands	9

* Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren, Storsjön

Gällande fiskarter som allra helst fiskas efter, så fick respondenterna ange mållart 1, 2 respektive 3. Högst ranking fick abborre, följt av gädda och öring (Tabell 3).

Tabell 3. Vilka arter fiskar du allra helst efter?

Fiskart	Ranking
Abborre	1
Gädda	2
Öring	3
Gös	4
Regnbåge	5
Röding	6
Harr	7
Lax	8
Annan art	9
Karpfamiljen *	10
Makrill	11
Torsk	12
Sill/strömming	13

* t.ex. Braxen, Mört, Sutare

Gällande anledningen till att respondenterna fiskade, så var *avkopplingen* samt *naturupplevelsen* de viktigaste skälen (stor/väldigt stor betydelse) (Tabell 4, n=729–739). Att *fånga många fiskar* samt *behålla del av fångad fisk* var av minst betydelse (liten/medel betydelse).

Tabell 4. Hur viktiga är följande skäl för dig att fiska?

Skäl	Betydelse (1-5)
Avkopplingen	4,51
Naturupplevelsen	4,50
Uppleva utmaningen med fiske	4,03
Socialt umgänge (vänner/familj)	3,63
Vara ensam på fiskeplatsen	3,21
Fånga stor fisk	3,06
Fånga många fiskar	2,51
Behålla del av fångad fisk	2,39

5-gradig skala. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor

3. PERSPEKTIV PÅ TIO ÖVERGRIPANDE TEMAOMRÅDEN FÖR FRAMTIDA UTVECKLING OCH FÖRVALTNING

Denna del av enkäten fokuserade på tio centrala temaområden (se nedan) för framtida utveckling och förvaltning av sportfiske, som identifierats av sportfiskeexperter från hela världen¹.

- **Fiskeregler:** effektivitet och användning av olika regelverk
- **Catch-and-release (C&R):** riktlinjer, genomförande och utvärdering av C&R
- **Fisketryck:** sportfiskets påverkan på fiskbestånd och ekosystem
- **Dataunderlag:** fångstrapportering, miljöövervakning och status på fiskbestånd
- **Miljöåtgärder** för ekosystem och fiskbestånd: utveckling och utvärdering av restaureringar, miljöskydd, mm
- **Miljöproblem:** klimatförändringar, föroreningar, skadade ekosystem och vattenmiljöer, mm
- **Förvaltning och styrning:** beslutsfattande och koordinering mellan myndigheter, näringsliv, organisationer och sportfiskare
- **Samhällsekonomi:** den ekonomiska och sociala nyttan av olika typer av sportfisken
- **Engagemang:** skapa engagemang och sprida kunskap om förvaltning, forskning, mm
- **Deltagande och attityder:** förståelse för vem som fiskar, hur fisket går till och åsikter om fisket

Respondenterna fick svara på två olika frågor för respektive temaområde.

Hur viktigt (investeringar, resurser, forskning, åtgärder, prioriteringar, mm) anser du att detta område är för framtida utveckling av svenskt sportfiske?

(5-gradig skala. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor)

Hur viktiga anser du att följande aktörer är för att påverka detta område på ett sätt som främjar framtida utveckling av svenskt sportfiske?

Fem olika typer av aktörer: Sportfiskare/resursanvändare; Företag/näringsliv (redskapsindustrin, fiskemedier, guidning/turism); Organisationen Sportfiskarna; Privata fiskevattenägare och fiskevårdsområdesföreningar; Regionala och nationella myndigheter

(5-gradig skala för respektive aktör. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor)

En sammanställning av resultaten redovisas i Tabell 5 (n=602–729). Av de tio centrala temaområdena, så ansåg respondenterna att *miljöåtgärder* (4,52

¹ Holder et al. 2020. Preparing for a changing future in recreational fisheries: 100 research questions for global consideration emerging from a horizon scan. *Reviews in Fish Biology and Fisheries*, 30: 137-151

medelvärde) var det viktigaste området, följt av *miljöproblem* (4,41) och *fiskeregler* (4,36). Av de fem olika aktörerna så ansåg respondenterna att organisationen Sportfiskarna (4,21 medelvärde) var den sammantaget viktigaste aktören, följt av regionala/nationella myndigheter (4,05) och sportfiskare/resursanvändare (3,83).

Tabell 5. Tio övergripande temaområden för framtida utveckling och förvaltning av sportfiske. Respondenternas perspektiv på (a) hur viktigt respektive område är samt (b) hur viktiga/ansvariga fem olika typer av aktörer är för respektive område.

		Olika aktörer och deras betydelse för området enligt respondenterna					
Temaområde	Temaområdets betydelse	Organisationen Sportfiskarna	Regionala/nationella myndigheter	Sportfiskare/resursanvändare	Företag/näringsliv	Privata fiskevattenägare och FVOF	Medel ansvar
	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	Medel	
Miljöåtgärder	4,52	4,41	4,39	3,84	3,86	4,06	4,11
Miljöproblem	4,41	4,11	4,37	3,55	3,85	3,83	3,94
Fiskeregler	4,36	4,42	4,27	4,16	3,94	3,90	4,14
Dataunderlag	4,16	4,19	3,96	4,00	3,63	3,81	3,91
Förvaltning och styrning	4,11	4,16	4,24	3,37	3,65	3,69	3,82
Engagemang	4,11	4,39	3,97	3,76	3,83	3,59	3,91
Fisketryck	3,92	4,02	3,99	3,92	3,83	3,86	3,92
Samhällsekonomi	3,90	4,01	3,89	3,68	3,85	3,62	3,81
Catch-and-release (C&R)	3,87	4,19	3,72	4,06	3,72	3,81	3,90
Deltagande och attityder	3,84	4,16	3,66	3,95	3,72	3,59	3,82
<i>Medelvärde</i>	4,12	4,21	4,05	3,83	3,79	3,78	
<i>SD (standardavvikelse)</i>	0,86	0,83	1,00	0,99	0,95	0,95	

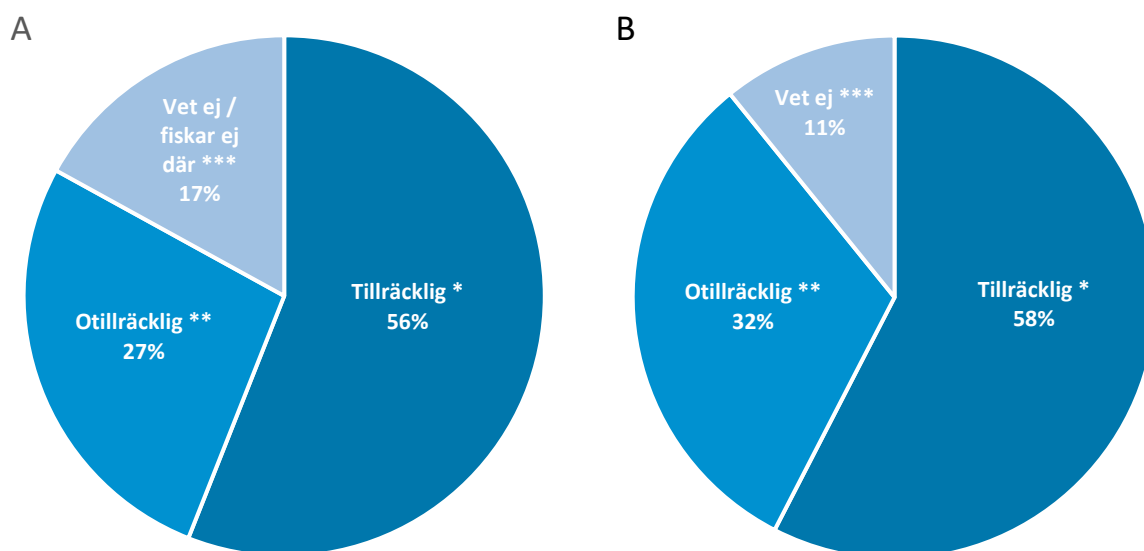
5-gradig skala. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor

4. ENGAGEMANG OCH INFORMATIONSKÄLLOR

Denna del av enkäten fokuserade på tillgången på (a) information om fiskeregler respektive catch-and-release (C&R), (b) åsikter, erfarenheter och engagemang runt fisketillsyn, samt (c) perspektiv på införandet av en nationell fiskevårdsavgift/licens.

FISKEREGLER

Huvuddelen (56 %, n=337) av respondenterna ansåg att tillgången på information om fiskeregler för kusten och de fem stora sjöarna var tillräcklig, medan 27 % (n=167) ansåg att den var otillräcklig och 17 % (n=97) inte visste (Figur 2A). Enbart svar från de respondenter som angett att man fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna ger en viss skillnad, informationen var tillräcklig (58 %, n=266), otillräcklig (32 %, n=146) och vet ej (11 %, n=50) (Figur 2B).

Figur 2. Vad anser du om tillgången på information om fiskeregler för kusten och de fem stora sjöarna? A. Samtliga respondenter. B. Endast respondenter som angett att man fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna.

* Tillräcklig (jag hittar den information jag behöver);

** Otillräcklig (informationen är svår att hitta och/eller förstå);

*** Vet ej / fiskar ej på kusten eller i de stora sjöarna

Gällande var respondenterna får sin information om fiskeregler från, så är det främst från organisationen Sportfiskarna följt av privata fiskevattenägare och FVOF (fiskevårdsområdesföreningar) (Tabell 6, n=605-610). Regionala och nationella myndigheter rankades lägst trots att dessa aktörer rankades näst högst gällande deras betydelse för att främja och påverka utvecklingen inom temaområdet fiskeregler (se Tabell 5).

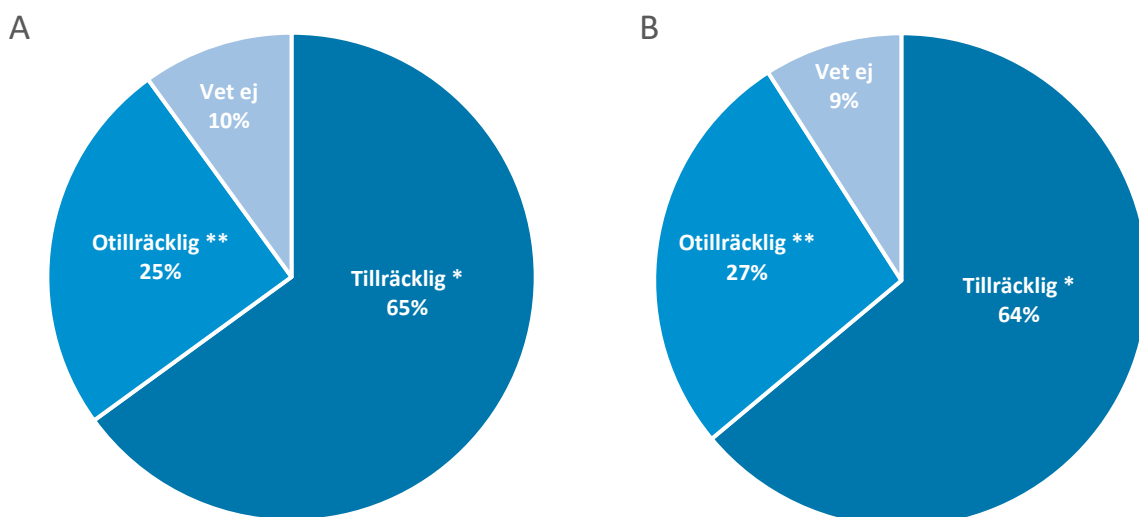
Tabell 6. Hur mycket information om fiskeregler får du från följande aktörer?

Aktör	Medel
Organisationen Sportfiskarna	3,49
Privata fiskevattenägare och FVOF	3,28
Andra sportfiskare	2,85
Företag/näringsliv	2,51
Regionala och nationella myndigheter	2,51

5-gradig skala. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor

CATCH-AND-RELEASE (C&R)

Huvuddelen (65 %, n=392) av respondenterna ansåg att tillgången på information om hur du återutsätter fisk (C&R) för att minimera påverkan på fisken var tillräcklig, medan 25 % (n=152) ansåg att den var otillräcklig och 10 % (n=58) visste inte (Figur 3A). Enbart svar från respondenter som angett att man fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna ger en mindre skillnad, informationen var tillräcklig (64 %, n=296), otillräcklig (27 %, n=125) och vet ej (9 %, n=42) (Figur 3B).

Figur 3. Vad anser du om tillgången på information om hur du återutsätter fisk (C&R) för att minimera påverkan på fisken? A. Samtliga respondenter. B. Endast respondenter som angett att de fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna.

* Tillräcklig (jag hittar den information jag behöver);

** Otillräcklig (informationen är svår att hitta och/eller förstå)

Gällande var respondenterna får sin information om catch-and-release från, så är det främst från organisationen Sportfiskarna följt av andra sportfiskare (Tabell 7, n=606-610). Endast organisationen Sportfiskarna hade ett medelvärde över 3, det vill säga andelen information och riktlinjer som erhålls uppskattades mellan medel till stor. Regionala och nationella myndigheter rankades lägst med ett medelvärde under 2, dvs ingen eller lite information och riktlinjer.

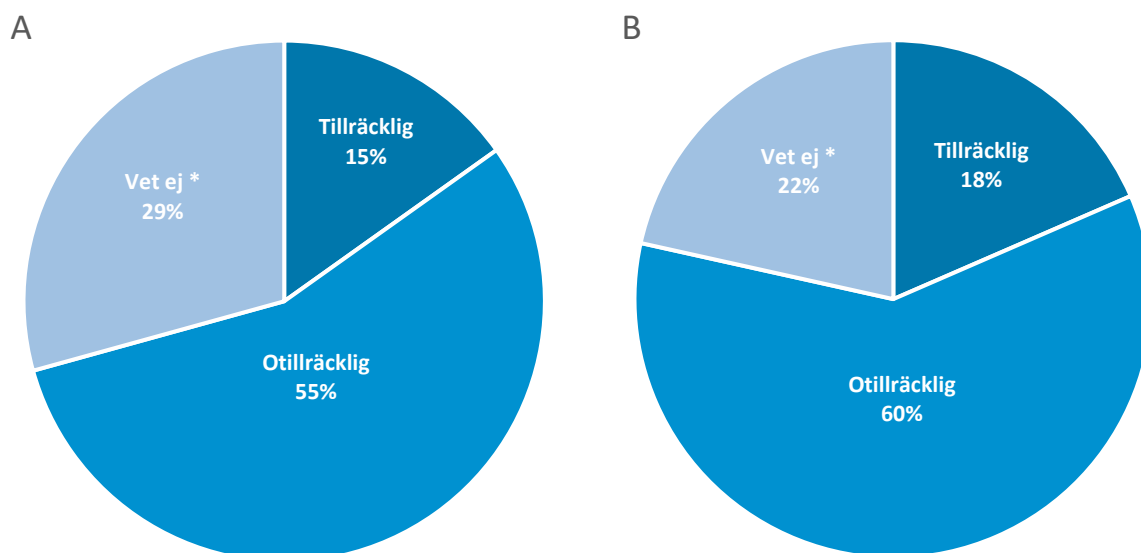
Tabell 7. Hur mycket information och riktlinjer om catch-and-release får du från följande aktörer?

Aktör	Medel
Organisationen Sportfiskarna	3,45
Andra sportfiskare	2,99
Företag/näringsliv	2,52
Privata fiskevattenägare och FVOF	2,50
Regionala och nationella myndigheter	1,89

5-gradig skala. 1: inte alls; 2: lite; 3: medel; 4: stor; 5: väldigt stor

FISKETILLSYN

Huvuddelen (55 %, n=337) av respondenterna ansåg att fisketillsynen på kusten och i de stora sjöarna var otillräcklig, medan 15 % (n=90) ansåg att den var tillräcklig och 29 % (n=171) visste inte (Figur 4A). Tre respondenter (0,5 %) ansåg att det var för mycket fisketillsyn. Enbart svar från respondenter som angett att de fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna ger en viss skillnad, informationen var otillräcklig (60 %, n=276), tillräcklig (18 %, n=85) och vet ej (22 %, n=99) (Figur 4B).

Figur 4. Vad anser du om fisketillsynen på kusten och i de stora sjöarna? A. Samtliga respondenter. B. Endast respondenter som angett att dom fiskar på kusten eller i de fem stora sjöarna.

* Vet ej / fiskar ej på kusten eller i de stora sjöarna

Huvuddelen av respondenterna (85 %, n=519) hade ingen egen erfarenhet av att bedriva fisketillsyn. Resterande respondenter hade dock erfarenhet av fisketillsyn i enskilt vatten (t.ex. fiskevårdsområden eller klubbvatten; n=89; 14,6 %), alternativt på kusten eller i de stora sjöarna (n=8; 1,3 %).

Respondenterna fick svara på om de skulle vara intresserad av att framöver bedriva fisketillsyn mot kostnadsersättning/arvode. Frågan angav även att "om du inte har en tillsynsutbildning så blir du erbjuden detta". Hälften av respondenterna (n=307) var inte intresserade, medan resterande respondenter var positiva till att bedriva tillsyn i enskilt vatten (42 %, n=253) och/eller på kusten och i de stora sjöarna (20 %, n=119) (Tabell 8).

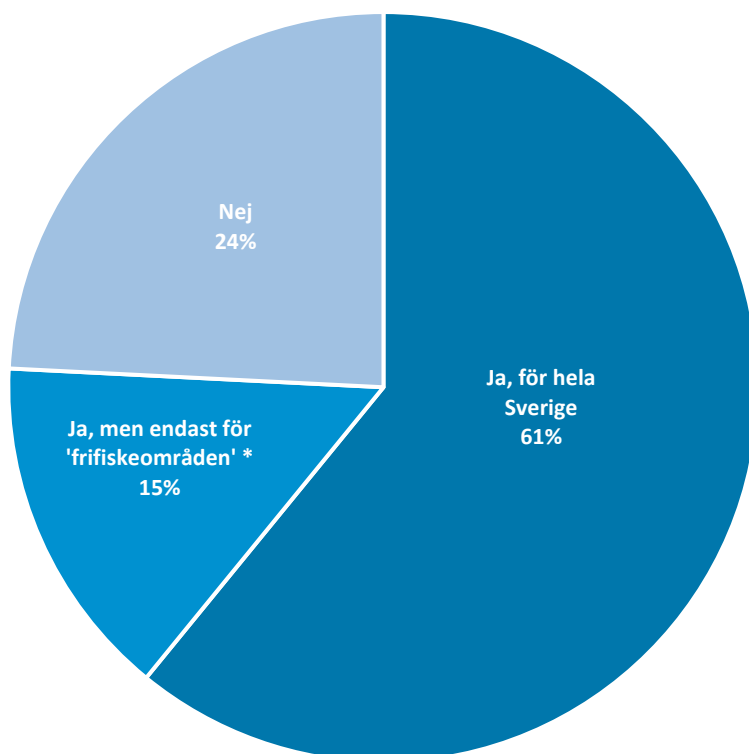
Tabell 8. Skulle du framöver vara intresserad av att bedriva fisketillsyn mot kostnadsersättning/arvode? Mer än ett ja-alternativ kunde väljas.

Svarsalternativ	Svarsandel
Nej	50,5%
Ja, i enskilt vatten *	41,6%
Ja, på kusten eller i de fem stora sjöarna	19,6%

* t.ex. fiskevårdsområden eller klubbvatten

NATIONELL FISKEVÅRDSAVGIFT/FISKELICENS

En majoritet av respondenterna stödjer införandet av en nationell fiskevårdsavgift/fiskelicens för hela Sverige (61 %, n=373) eller endast för 'frifiskeområden' (15 %, n=91) (Figur 5). En knapp fjärdedel (24 %, n=148) av respondenterna stödjer inte införandet.

Figur 5. Stödjer du införandet av en nationell fiskevårdsavgift/-licens för att främja utveckling och förvaltning av sportfisket?

* kusten och de fem stora sjöarna

Av de respondenter som var positiva till införandet av en fiskevårdsavgift, så svarade huvuddelen att den årliga avgiften maximalt bör vara 100-300 kr (46 %, n=211) eller 300-500 kr (31 %, n=144). Andelen svar för övriga kostnadsintervall var 500-1000 kr (13 %, n=60), 1000+ kr (4 %, n=19) och < 100 kr (6 %, n=28).

5. DISKUSSION & SLUTSATSER

Syftet med denna rapport är att beskriva hur respondenterna svarat på frågor som rör framtida utveckling av svenskt sportfiske gällande hållbarhet och förvaltning. Tanken är att rapporten ska utgöra underlag för diskussioner om hur förvaltningen av fiske och fiskbestånd kan utvecklas för ökad hållbarhet inom sportfisket. Syftet är alltså inte i första hand att dra slutsatser och ge förslag på hur resultaten kan implementeras. Avslutningsvis vill vi ändå ge några korta kommentarer till resultaten:

- De sportfiskare som svarat på enkäten sätter stor tilltro till sin egen organisation, Sportfiskarna ses samlat som den viktigaste aktören inom tio olika temaområden för utveckling av ett hållbart sportfiske. Bland de temaområden där Sportfiskarna ansågs viktigast fanns till exempel miljöåtgärder, engagemang, fiskeregler och dataunderlag från sportfiske. Den aktör som anses näst viktigast är nationella och regionala myndigheter.
- Att 58 % av de som fiskar längs kusten och i de stora sjöarna – det vill säga 'frifiskeområden' – anser att informationen om fiskeregler är tillräcklig måste ses som en låg siffra med tanke på att de som svarar är vana fiskare som bör ha kännedom om regelverken (respondenterna fiskade i genomsnitt 40 dagar per år). Trots att Sportfiskarna inte har i uppgift att informera om fiskeregler är organisationen den aktör som respondenterna uppger att man får mest information om fiskeregler från, medan myndigheter (som ansvarar för informationen i frifiskeområden) är den aktör som respondenterna i lägst grad får information från.
- Att återutsätta delar av fångsten (C&R) är idag en etablerad del av fiskeriförvaltningen. Antingen genom att fiskaren frivilligt återutsätter fisk, men också genom att fiskeregler kräver att vissa arter, storlekar och så vidare återutsätts. De flesta av de som svarat uppger att man anser att informationen om C&R är tillräcklig, men med tanke på hur vana fiskare som svarat är det ändå en oroväckande hög andel som inte anser det. Forskningen har tydligt visat att C&R som utförs enligt 'best practice' innebär att fisken i mycket hög utsträckning överlever. Även på denna fråga är Sportfiskarna den viktigaste informationskällan och myndigheter den minst viktiga.
- En klar majoritet av de som fiskar på 'frifiskeområden' anser att fisketillsynen där är otillräcklig. En hög andel av respondenterna svarar samtidigt att man är intresserad av att engagera sig som fisketillsynsperson. Här torde finnas potential att nyttja engagemanget för att öka fisketillsynen.
- En klar majoritet av de svarande ställer sig positiva till en allmän fiskevårdsavgift, det vill säga en licensavgift som skulle betalas av de fiskande för att finansiera exempelvis olika former av fiskevård, tillsyn och förvaltning.

